

Alojzij Igličar stoletnik in Maistrov borec

Glavni in odgovorni urednik Loških razgledov, France Podnar, me je v začetku leta prosil, da bi za naslednjo številko napisal prispevek o stoletniku in Maistrovem borcu, Alojziju Igličarju iz Reteč pri Škofji Loki. Povabilo sem sprejel brez posebnega razmisleka o tem, kako bom sto let dolgo življenjsko zgodbo opisal. Začel sem s pripravo vprašanj in obiskom pri Jurčkovih, očetu Igličarju, njegovi hčerki Milki in sinu Alojzu. Pogovarjali smo se dobro uro in ugotovili, da ima stoletnik zaradi starosti nekaj težav z vidom in hojo, druge funkcije pa mu za ta leta služijo zelo dobro in je zadovoljen, da je tako. Sredi novembra 1999 sem se na domu Igličarjevih oglasil še enkrat in dobil nove informacije, ki so dopolnile prejšnje in so vredne zapisa.

Alojzij Igličar je bil rojen 6. junija 1899, v Retečah, po domače v Matevžovi bajti. Njegov oče Janez Igličar je bil doma v Stanežičah pri Šentvidu, mati Marija Jenko pa v Retečah pri Mežnarju. V tej hiši je bila kasneje šola.

Alojzij Igličar je začel in končal šolanje v Retečah. Naučil se je dobro brati, pisati in nekaj malega računati. Rad se spominja učitelja, ki je prihajal poučevati peš od nekod daleč. Ljudje so govorili, da hodi izza Save. Začetek pouka je večkrat zamudil. Otroci pa so ga imeli radi in v znak iskrenega otroškega spoštovanja so mu hodili naproti z zastavo, ki so jo naredili sami. Po opravljeni osnovni šoli je bil doma in pomagal staršem in ljudem pri kmečkih opravilih. Kasneje se je zaposlil pri nekem mesarju v Kranju. Prišel je do svojega kruha, ki ga je pred tem zelo pogrešal.

Leta 1914 se je začela prva svetovna vojna, ki je tako nesrečno zaznamovala Slovence, tudi Igličarjeve. Oba, oče Janez in sin Alojzij sta bila vpoklicana v vojsko in se borila na soški fronti. Oče je padel, sin pa je po srečnem naključju ostal živ in se vrnil domov. Vojne razmere se še niso povsem umirile, ko je prišel poziv poveljnika Maistra - Vojanova za boj na svoji zemlji.

Kot prostovoljec je Alojzij znova oblekel vojaško suknjo in za šest mesecev odšel na Koroško. Večkrat je pripove-

Alojzij Igličar na soški fronti. Uro, ki jo ima na roki, je zamenjal za kruh, vendar mu je bil kmalu zatem ukraden

Alojzij Igličar kot načelnik
Orlov v Retečah leta 1923

Igličar v šestdesetem letu
starosti

sem imel, da smo pustili tujcem del sebe. Ti kraji so bili tako naši, da jih ne bi smeli zapustiti. Pa nam ni preostalo nič drugega kot pot domov. Miselna rez med izgubljeno slovensko zemljo in ljudmi ter osebnim odnosom do storjene krivice še vedno obstaja. Nekateri borci so to tragedijo že zelo zgodaj zakopali, moja rest pa se še ni pomirila. Narsezadnje pa sem lahko srečen, da sem ostal živ, mnogi so tam pustili svoje kosti. Plebiscit je postal visok zid med Slovenci na eni in drugi strani meje. Hvaležni pa smo lahko našemu poveljniku, generalu Maistru, da smo dobili Maribor, Gornjo Radgono, Dravograd in več drugih krajev v severovzhodni Sloveniji. General in njegovi borci smo pravilno razumeli čas, v katerem se je odločalo o pomembnih stvareh.

Ko se je vrnil v rodne Reteče, ga je že čakal poziv za služenje vojaškega roka v Kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev (SHS). Bil je v Negotinu, ko je zbolel za trebušnim tifusom in komaj ušel smrti. Po ozdravljenju je kmalu stopil na skupno življenjsko pot (1923) z Ivano Bogataj, rojeno 1900. Živela sta v Retečah, po domače pri Jurčku. Pridelala sta 11 otrok, od katerih je živih še 9. Žena Ivana mu je umrla pred 21. leti in je bila prva pokopana na novem pokopališču v Lipici. Pogrebno slovo je opravil ljubljanski pomožni škof dr. Stanislav Lenič, ki je pred tem pokopališče tudi blagoslovil.

Časi, zlasti v letih gospodarske krize, so bili težki, otrok v družini pa vse več. Zato je oče Alojzij moral v službo. Dolga leta je vsak dan pešal na Trato, kjer je kot brusač delal na Heinriharjevi žagi, in se pod večer vračal domov. Kosilo so mu prinašali otroci. V službi je bil delaven, kot človek pa pošten in trdnega značaja. Večkrat je povedal, da ti vztrajnost pri delu daje pogum in srečo. Do otrok, žene in vseh drugih je bil blag in ljubezniv. Težkih besed v njegovi družini ni bilo. Že pri svojih starših se je naučil zdravih in lepih odnosov. Bil je dobrega srca, nadvse pa je cenil poštenje. Kaj misli o neresnici, je rad ponazoril s pregovorom: *Iaž je kot rana, tudi če se zaceli, brazgotina ostane*. V svojem ravnanju je bil Alojzij previden in moder. Nikdar zaletav. V dejanjih pred ljudmi in samim seboj je bil čist. To je imel za nor-

dovol o teh bojih. Posebej mu je ostal v spominu dogodek iz Velikovca, kjer so nanj streljali Nemci s cerkvenega zvonika, ko je na lesenem vozu peljal oficirje. Zaščito si je našel pod vozom med kolesi. Razmere v bojih za severno slovensko mejo so se slabšale in postajale vse bolj neobvladljive in borci so zapustili Koroško. To zgodbo je večkrat pripovedoval: *Odšli smo osramočeni, z jezo in žalostjo v prsib. Občutek*

mo. Pri pomembnih odločitvah ni želel nikomur svetovati. Ko so ga vprašali, zakaj ne svetuje pri pomembnih zadevah, je odgovoril, da ne želi biti krivec za karkoli, kajti nikoli se ne ve, ali bo ta nasvet dober. Morda zapelje koga celo v nesrečo. Krivec za nesrečo pa nihče ne želi biti. To bi bilo prehudo breme za vse življenje. Taka stvar se potem kuha v človeku. Dr. Matjaž Kmecl je za Štuklovih 100 let napisal esej, v katerem se kar naprej vrstijo lepe misli, ki bi jih lahko namenili tudi Alojžiju Igličarju, npr.: *«Srce nam je na najlepšem svetu od vseh svetov dano zato, da nismo kot kamen, in telo, da nam je v veselje, da je sedež duha in svojevrstno orodje za vse, kar počnemo.»*

Alojzij Igličar je vedno rad bral in želel biti na tekočem z novicami. Danes pregleda le še Gorenjski glas, Nedeljski dnevnik in Pratiko. Najprej so na vrsti smešnice. Ko jih prebira, razmišlja, koliko je v njih resnice in pameti. Pratiko prelista od prve do zadnje strani. Zanimajo ga prazniki, svetniki in vreme. Ob najinem zadnjem srečanju je pregledoval Merkurjevo reklamno ponudbo.

Živali so bile njegova velika ljubezen. Svoje zemlje je imel le za solato, korenček in nekaj začimbni rastlin. Zato mu je z delom na sosednjih kmetijah in nabiranjem robidovja ob Sori uspelo zagotoviti hrano za koze, zajce, kure in njemu najljubše kanarčke. Tudi ob časovnih stiskah in veliki utrujenosti na živali ni nikoli pozabil.

Pogosto se dogaja, da ljudje njegove starosti zgubijo okus, potrebo in željo po normalni in zdravi prehrani. Alojzij pa pravi: *«Če dolgo ješ, dolgo živiš.»* Rad ima hrano, ki je je navajen iz mladosti: juho, kašo, zelje vseh vrst, šaro, loško medlo, koruzne žgance, kuhan pretlačen (pasiran) kostanj, različno zelenjavo, doma pečen kruh, za žejo pa kavo in čaj. Pribojšek pa so krofi, polnjeni z marmelado.

V mladih letih je kadil. Na srečo, kot pravi, je kmalu spoznal, da mu razvada pobira zdravje in denar. Odločno je s tem prekinil, denar, namenjen za tobak in cigarete, pa posebej shranjeval. Že po nekaj mesecih je za privarčevano vsoto kupil skornje in s tem potrdil, kako nesmiselno je kajenje in govorjenje, da ima tobak svoj denar. Tudi pri tej odločitvi se vidi, da je stoletnik živel izvirno.

Alojzij Igličar je bil vseskozi dobrega zdravja, če odštejemo negotinski trebušni tifus. Bolezni se je bal in je vse naredil, da bi bilo njegovo zdravje in počutje v varnih rokah. Za oboje že dolga leta vzorno skrbijo zdravnica Marija Zaman in njegovi hčer-

*Oče Alojzij in njegovi
devet otrok:
sedijo od leve Gabrijela,
Cirila, Lojze in Marijan,
stojijo od leve Milka, Darinka,
Marija, Albin in France*

ki Milka in Marija. Navodila, ki mu jih dajejo, zanj niso moteča. Nasprotno, čuti jih kot podporo pri staranju. Nadyse je zadovoljen v svojem prijetnem domačem okolju in to mu daje dodatnih moči, da že zdavnaj presega vsa povprečja svojih letnikov. Zdravnica Zamanova o 100-letnem varovancu pravi: *„Za svoja leta je dušerno zelo svež, le sporazumerja se težje zaradi malo slabšega sluha. Vendar le-ta še ni toliko slab, da se ne bi mogli z njim pogovarjati. Po videzu in telesni drži ne kaže svojih 100 let. Dobro je, da se še tako zanima za časopise. Dobro vidi in lahko bere. Seveda pa mirujoč položaj ni najboljši za vse ostale organe. Nima nobene posebne bolezni. Dobi pa tista zdravila in oskrbo, ki so potrebna večini že pri sedemdesetih letih, kaj šele pri 100-letniku. Dobro je, da rad je. Tudi krofi mu ne škodujejo. Domači izredno lepo skrbijo zanj in to se tudi vidi. Rada ga obiščem na domu, da ga pregledam in uredim za to starost običajne zadeve. Dnevno počiva in spi od 12-15 ur.“*

Nekatere obveznosti, ki jih še vedno opravlja sam, npr. britje, delno oblačenje, branje itd., ga ohranjajo pri močeh in mu pomagajo premagovati bremena let. Njegova modrost, sreča, delo, red, rod in skrb za dobro zdravje so zagotovo največ pripomogli k njegovi življenjski dolgotrajnosti. Za preživetje družine je počel marsikaj: delal pri kmetih, izdeloval ograje, vrtno mize, klopi in stole pa igrače za svoje otroke (punčke, vozičke, puške, ...) itd. Hodil je k maši in telovadbi. Nekaj časa je bil celo načelnik orlovske organizacije v Retečah.

Čeprav mu življenjske sile počasi pešajo, pa se ne vda. Še malo pa bo svoje potovanje skozi 20. stoletje uspešno prehodil. Še več, manjka mu le še slab mesec, pa bo živel v 3. stoletjih in 2. tisočletjih. To pa je dano zelo zelo redkim. Alojzija Igličarja poznajo daleč naokrog. Ko je praznoval 100-letnico, ga je obiskalo več kot 60 sorodnikov in veliko ljudi od vsepovsod. Čestitkam sorodnikov so se pridružili še: Igor Draksler, župan občine Škofja Loka, Janez Podobnik, predsednik Državnega zbora, Franci Demšar, obrambni minister, Vincencij Demšar in Jože Možgan, poslanca Državnega zbora, Vinko Jensterle, nekdanji tajnik borcev za severno slovensko mejo, Štefan Pavli, reteški župnik, in mnogi drugi.

Ob zaključku redakcije 46. številke Loških razgledov nas je presunila novica, da je Alojz Igličar, Maistrov borec, umrl 2. marca 2000 v Retečah.

Uredništvo

Na obisku pri stoletniku Alojziju Igličarju, od leve: Štefan Pavli, župnik v Retečah, Vincencij Jensterle, nekdanji tajnik Zreze borcev za severno slovensko mejo 1918 - 1919, Srečo Žibert, predsednik KS Gorenja vas - Reteče, Igor Draksler, župan Občine Škofja Loka, Franci Demšar, obrambni minister RS, Jure Svobljak, vodja Oddelka za družbene dejavnosti Občine Škofja Loka, Marija Lenič, sestra Alojzija Igličarja, Jože Možgan in Vincencij Demšar, poslanca državnega zbora